

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС
ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

Кўлёзма ҳуқуқида

УДК: 336.74 (575.1)

АЗИМОВ ШАҲЗОД ҚАҲҲОРОВИЧ

**МИЛЛИЙ МОЛИЯ БОЗОРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ
ШАРОИТИДА МОНЕТАР СИЁСАТНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎЛЛАРИ**

08.00.07 – Молия, пул муомаласи ва кредит

иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) диссертацияси

ДИССЕРТАЦИЯ

ТОШКЕНТ – 2023

1230

МУНДАРИЖА

КИРИШ	3
1-БОБ. МИЛЛИЙ МОЛИЯ БОЗОРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ВА МОНЕТАР СИЁСАТНИНГ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ	12
1.1. Миллий молия бозорини ривожлантириш хусусидаги илмий-назарий қарашлар	12
1.2. Монетар сиёсатнинг илмий-назарий асослари.....	27
1.3. Миллий молия бозорини ривожлантириш шароитида монетар сиёсатни такомиллаштириш бўйича хориж тажрибаси ва ундан Ўзбекистонда фойдаланиш имкониятлари	48
Биринчи боб бўйича хулоса	58
2-БОБ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МОЛИЯ БОЗОРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ШАРОИТИДА МОНЕТАР СИЁСАТНИНГ ЗАМОНАВИЙ ҲОЛАТИ	60
2.1. Молия бозорини ривожлантиришнинг меъерий-ҳуқуқий ва институционал асослари	60
2.2. Монетар сиёсатнинг стратегик ва тактик мақсадлари	66
2.3. Монетар сиёсат инструментларидан фойдаланиш амалиёти	90
Иккинчи боб бўйича хулоса	113
3-БОБ. ЎЗБЕКИСТОН МОЛИЯ БОЗОРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ШАРОИТИДА МОНЕТАР СИЁСАТНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	116
3.1. Молия бозорини ривожлантириш шароитида монетар сиёсатни такомиллаштириш билан боғлиқ бўлган муаммолар	116
3.2. Молия бозорини ривожлантириш шароитида монетар сиёсатни такомиллаштириш йўллари.....	124
Учинчи боб бўйича хулоса	143
ХУЛОСА	146
ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ	148

КИРИШ

Диссертация мавзусининг долзарблиги ва зарурати. Аҳоли фаровонлигини ошириш бугунги кунда барча мамлакатларда ижтимоий-иқтисодий сиёсатнинг асосий мақсади бўлиб қолмоқда. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, фаровонликнинг энг муҳим жиҳати, шубҳасиз, иқтисодий ўсишдир.

Сўнгги бир неча ўн йилликда иқтисодий қарашларнинг тобора ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг муҳим масалаларига қаратилиши ва ривожланаётган мамлакатларнинг қониқарсиз иқтисодий ўсиши ва ташқи шокларга заифлиги самарали макроиқтисодий сиёсатни ишлаб чиқишни ҳар қачонгидан ҳам муҳим эканлигини кўрсатади. Буни амалга оширишда мамлакат ҳукуматларидан бозор иқтисодиётининг асосий тамойилларига путур етказмаган ҳолда иқтисодиётни ривожлантириш учун оптимал сиёсатни топишни талаб этмоқда. Ўтган аср давомида турли иқтисодий назариялар ишлаб чиқилган бўлиб, улар асосида мамлакатлар ўзларининг макроиқтисодий сиёсатларини ишлаб чиқмоқдалар ва амалга оширмоқдалар. Дарҳақиқат, макроиқтисодий сиёсатнинг асосий инструментлари сифатида ривожланиб келаётган фискал ва пул-кредит сиёсатлари иқтисодий ўсиш жараёнини тезлаштириш ва иқтисодиётни барқарорлаштириш учун зарур бўлган самарали, мослашувчан ва оқилона прогноз қилиш имконини берадиган макроиқтисодий инструментга айланди.

Шу сабабли, кўпгина ривожланаётган мамлакатлар қатори Ўзбекистонда ҳам молиявий бозорларнинг жадал ривожланиши шароитида пул-кредит сиёсатини фақатгина барқарорликни таъминлаш учун эмас, балки инфляцияни жиловлаш имконини берадиган, макроиқтисодий барқарорлик ва ўсишни рағбатлантирадиган инструментга айлантиришга ҳаракат қилинмоқда¹. Бироқ, бу амалиётларнинг натижалари турли мамлакатларда турли хил самара берган бўлиб, бу мамлакатлар Марказий банклари

¹ International Monetary Fund (IMF) (2015). Evolving monetary policy frameworks in low-income and other developing countries International Monetary Fund Washington, D.C. <http://www.imf.org/external/pp/ppindex.aspx>.